

برنامه ریزی درسی (اصول و مفاهیم)

تألیف:

دکتر سید احمد هاشمی

استاد تمام دانشگاه

سرشناسه	: هاشمی، سیداحمد، ۱۳۵۳- Hashemi, Sayed Ahmmad
عنوان و نام پدیدآور	: برنامه‌ریزی درسی (اصول و مفاهیم)/تالیف سید احمد هاشمی.
مشخصات نشر	: تهران: تایماز، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۲ص.
شابک	: 978-600-403-617-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۳۶-۲۴۲.
موضوع	: برنامه‌ریزی درسی Lesson planning برنامه‌ریزی آموزشی Educational planning
رده بندی کنگره	: LB1۰۲۷/۴
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۳۰۲۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۹۲۸۵۳۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

انتشارات تایماز

ناشر کتب دانشگاهی، کمک آموزشی و عمومی

برنامه ریزی درسی

(اصول و مفاهیم)

ناشر:	تایماز
مؤلف:	دکتر سید احمد هاشمی
مدیر اجرایی:	مجید باشعور
نوبت چاپ:	
چاپ و صحافی:	تایماز
شمارگان:	۱۰۰۰
قیمت:	
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۰۳-۶۱۷-۷

حق چاپ و کپی حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به مؤلف می‌باشد. خرید اینترنتی از طریق سایت kitabchi.ir امکانپذیر می‌باشد.

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - خیابان وحید نظری غربی - پلاک ۸۵ - طبقه ۳
تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۰۲۷۴۴ موبایل: ۰۹۱۲۷۲۴۴۵۳۵ واتس آپ: ایمیل: taymazpub@yahoo.com taymazpub@gmail.com تلگرام:

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۵

فصل اول: مفاهیم برنامه‌ی درسی ۱۷

مفهوم برنامه‌ی درسی ۱۸

۱- برنامه‌ی درسی به عنوان محتوا ۲۱

۲- برنامه‌ی درسی به عنوان تجارب یادگیری ۲۱

۳- برنامه‌ی درسی به عنوان هدف ۲۳

۴- برنامه‌ی درسی به عنوان یک طرح آموزشی ۲۴

۵- برنامه‌ی درسی به عنوان یک رویکرد غیر فنی ۲۵

۶- برنامه‌ی درسی به عنوان تکنولوژی ۲۶

۷- برنامه‌ی درسی به عنوان استراتژی ۲۷

۸- برنامه‌ی درسی به عنوان یک فرهنگ ۲۷

۹- برنامه‌ی درسی به عنوان یک سیاست تربیتی ۲۹

تعریف مؤلفه‌های اصلی برنامه‌ی درسی و مفاهیم مرتبط ۳۰

طراحی برنامه‌ی درسی ۳۱

رهنمودهایی برای استفاده از برنامه‌ی درسی ۳۲

همپوشانی برنامه‌ی درسی و دیگر رشته‌ها ۳۳

۱- ارتباط رشته برنامه‌ی درسی با فلسفه‌ی تعلیم و تربیت ۳۴

۲- ارتباط برنامه‌ی درسی با روان‌شناسی ۳۵

۳- ارتباط برنامه‌ی درسی با آموزش ۳۷

۴- ارتباط برنامه‌ی درسی با برنامه‌ریزی آموزشی ۳۸

۵- برنامه‌ی درسی و تکنولوژی آموزشی ۳۹

۶- برنامه‌ی درسی و مدیریت آموزشی ۴۱

خلاصه‌ی فصل ۴۲

فصل دوم: سطوح برنامه‌ی درسی ۴۳

سطوح برنامه‌ی درسی ۴۴

سطوح برنامه‌ی درسی از دیدگاه گودلد و سو: ۴۴

- ۴۴ ..... ۱- برنامه ی درسی اجتماعی
- ۴۴ ..... ۲- سطح نهادی
- ۴۵ ..... ۴- برنامه ی درسی تجربه شده (تجربی)
- ۴۵ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه فرانسیس کلاین
- ۴۵ ..... ۱- برنامه ی درسی آکادمیک (آرمانی)
- ۴۵ ..... ۲- برنامه ی درسی اجتماعی
- ۴۵ ..... ۳- برنامه ی درسی رسمی :
- ۴۵ ..... ۴- برنامه ی درسی نهادی
- ۴۵ ..... ۵- برنامه ی درسی آموزشی
- ۴۶ ..... ۶- برنامه ی درسی اجرایی
- ۴۶ ..... ۷- برنامه ی درسی تجربی
- ۴۶ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه چارترز (غیرتکنیکی)
- ۴۷ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه تایلر
- ۴۷ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه هیلدا تابا
- ۴۸ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه سیلور و الکساندر
- ۴۸ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه هاکینز
- ۴۸ ..... سطوح برنامه ی درسی از دیدگاه وین اشتین و فانتینی
- ۴۹ ..... خلاصه ی فصل

۵۳ ..... فصل سوم: انواع برنامه ی درسی

- ۵۴ ..... انواع برنامه ی درسی
- ۵۴ ..... انواع برنامه ی درسی از دیدگاه پوزنر
- ۵۴ ..... ۱- برنامه ی درسی رسمی
- ۵۵ ..... ۲- برنامه ی درسی اجرایی (عملیاتی)
- ۵۵ ..... ۳- برنامه ی درسی پنهان
- ۵۵ ..... ۴- برنامه ی درسی پوچ
- ۵۵ ..... ۵- برنامه ی درسی فوق برنامه
- ۵۶ ..... ۶- برنامه ی درسی خرد وکلان
- ۵۶ ..... ۷- برنامه ی درسی خاموش وزنده

- ۸- برنامه‌ی درسی ضد معلم در مقابل برنامه‌ی درسی متصاعد شونده و مقاوم در برابر معلم ۵۶
- انواع برنامه‌ی درسی از دیدگاه گلاتورن ۵۷
- ۱- برنامه‌ی درسی توصیه شده ۵۷
- ۲- برنامه‌ی درسی مکتوب (قصد شده) ۵۸
- ۳- برنامه‌ی درسی پنهان (قصد نشده) ۵۸
- ۴- برنامه‌ی درسی کنار گذاشته شده ۵۸
- ۵- برنامه‌ی درسی حمایت شده ۵۸
- ۶- برنامه‌ی درسی آزمون شده (سنجش شده) ۵۸
- ۷- برنامه‌ی درسی تدریس شده ۵۸
- ۸- برنامه‌ی درسی یادگرفته شده ۵۹
- انواع برنامه‌ی درسی از دیدگاه نلسون ۵۹
- ۱- برنامه‌ی درسی صریح ۵۹
- ۲- برنامه‌ی درسی اجرایی (عرضه نشده) ۵۹
- انواع برنامه‌ی درسی از دیدگاه نیولاو ۶۰
- ۱- برنامه‌ی درسی پراگماتیک ۶۰
- ۲- برنامه‌ی درسی غیررسمی ۶۰
- ۳- برنامه‌ی درسی مخفی ۶۰
- ۴- برنامه‌ی درسی آشکار ۶۰
- ۵- برنامه‌ی درسی پنهان ۶۰
- ۶- برنامه‌ی درسی اجتماعی ۶۰
- ۷- برنامه‌ی درسی نهفته ۶۰
- جمع‌بندی انواع برنامه‌ی درسی: ۶۱
- ۱ - برنامه‌ی درسی ایده‌آل ۶۱
- ۲ - برنامه‌ی درسی رسمی ۶۱
- ۳ - برنامه‌ی درسی اجتماعی ۶۱
- ۴ - برنامه‌ی درسی دریافت شده ۶۲
- ۵ - برنامه‌ی درسی عملیاتی ۶۲
- ۶ - برنامه‌ی درسی پنهان ۶۲

۶۲	۷ - برنامه‌ی درسی پوچ
۶۳	۸ - برنامه‌ی درسی بیوگرافیک
۶۳	۹ - برنامه‌ی درسی مؤسسه‌ی ای
۶۳	۱۰ - برنامه‌ی درسی آموزشی
۶۳	۱۱ - برنامه‌ی درسی رسانه‌ای
۶۳	۱۲ - برنامه‌ی درسی منتقدین و نواندیشان (بدیعی و بیانی)
۶۴	۱۳ - برنامه‌ی درسی همراه یا ملازم
۶۴	۱۴ - برنامه‌ی درسی تعاملی
۶۴	۱۵ - برنامه‌ی درسی درونی
۶۴	۱۶ - برنامه‌ی درسی الکترونیکی
۶۴	۱۷ - برنامه‌ی درسی جانبی
۶۴	۱۸ - برنامه‌ی درسی موضوعی
۶۵	خلاصه‌ی فصل

فصل چهارم: نظریه‌ی برنامه‌ی درسی ۶۷

۶۸	تعریف نظریه
۶۹	کاربرد نظریه
۷۰	مفهوم نظریه‌ی برنامه‌ی درسی
۷۱	ویژگی‌های نظریه‌ی برنامه‌ی درسی
۷۲	چشم‌انداز نظریه‌ی برنامه‌ی درسی
۷۳	فرانزیه در برنامه‌ی درسی
۷۳	۱- فرانزیه‌ی جیرو، پانا و پاینر
۷۳	الف) سنت‌گرایان:
۷۳	ب) تجربه‌گرایان مفهومی:
۷۳	پ) بازنگران مفهومی:
۷۴	۲- فرا نظریه‌ی آیزنر
۷۴	الف) دیدگاه رشد و تکامل فرایندهای شناختی
۷۵	ب) دیدگاه منطق‌گرایی
۷۶	پ) دیدگاه تناسب (ارتباط) شخصی
۷۶	ت) دیدگاه سازگاری اجتماعی و بازسازی اجتماعی

- ۷۶.....(ث) دیدگاه برنامه‌ی درسی به‌مثابه‌ی تکنولوژی
- ۳- ۷۷.....فرا نظریه‌ی دکرواکر
- ۴- ۷۷.....فرا نظریه‌ی دوروثی و هونکی
- ۷۷.....الف) نظریه ساختاری
- ۷۷.....ب) نظریه ژنریک برنامه‌ی درسی
- ۷۸.....پ) تئوری کردن موضوعی
- ۷۸.....ت) تئوری کردن سنتی
- ۵- ۷۸.....فرا نظریه‌ی هونکی
- ۷۸.....الف) نظریه‌پردازی ساختاری
- ۷۹.....ب) نظریه‌پردازی ژنریک (کلی)
- ۷۹.....پ) نظریه‌پردازی موضوعی
- ۷۹.....ج) پرورش کل وجودی شخص:
- ۶- ۸۰.....فرا نظریه‌ی جان میلر
- ۸۰.....الف) جهت‌گیری هدف‌مدار
- ۸۰.....ب) جهت‌گیری شناختی
- ۸۰.....پ) جهت‌گیری رشدی
- ۸۰.....ت) جهت‌گیری موضوعی و رشته‌ای
- ۸۱.....ث) جهت‌گیری تحول‌گرا
- ۷- ۸۱.....فرا نظریه‌ی جیرو، پنا و پاینر
- ۸۱.....الف) سنت‌گرایان
- ۸۱.....ب) تجربه‌گرایان مفهومی
- ۸۲.....پ) بازنگران مفهومی
- ۸- ۸۲.....فرا نظریه‌ی همی یر
- ۸۲.....الف) مدل‌های مفهومی
- ۸۲.....ب) نظریه‌های مشروعیت‌بخش
- ۸۳.....پ) نظریه‌های فرایندی
- ۸۴.....ت) نظریه‌های ساختاری
- ۸۵.....رویکردهای اساسی در برنامه‌ی درسی
- ۱- ۸۵.....رویکرد موضوعی دیسپلینی

۸۷	۲- رویکرد موضوعی
۸۸	۳- رویکرد انسان‌گرایانه
۸۹	۴- رویکرد رفتاری و قابلیت‌مداری
۹۰	۵- رویکرد شناختی
۹۰	۶- رویکرد ماورای فردی
۹۱	۷- رویکرد اجتماعی
۹۳	۸- رویکرد رشدگرا
۹۴	۹- رویکرد عقلانی
۹۶	خلاصه‌ی فصل

فصل پنجم: الگوهای برنامه‌ریزی درسی

۱۰۱	اهمیت ارزیابی الگوها
۱۰۱	الگوی تایلر
۱۰۳	الگوی شورت
۱۰۳	الگوی سابار
۱۰۴	الگوی هیلداتابا
۱۰۴	الگوی بابیت
۱۰۵	الگوی کمپ
۱۰۶	الگوی لوی
۱۰۶	الگوی چارترز
۱۰۷	الگوی لتون سوتو
۱۰۸	الگوی پوفام و بیکر
۱۰۸	الگوی کانلی
۱۰۹	الگوی سیلبراشتاین
۱۰۹	الگوی سیلور و الکساندر
۱۱۰	الگوی هانکینز
۱۱۲	الگوی تنر و تنر
۱۱۲	الگوی کر
۱۱۳	الگوی وین اشتاین و فانتی نی

۱۱۴	الگوی گودلد
۱۱۵	الگوی الیوا
۱۱۶	الگوی استن هاوس
۱۱۷	الگوی هالینگ
۱۱۸	الگوی ویلر
۱۱۹	الگوی میلر و سلر
۱۲۰	الگوی دنیس لاتان
۱۲۰	الگوی دینامیک مک گی
۱۲۱	الگوی نگرش سیستمی
۱۲۱	الگوی کلاین
۱۲۴	خلاصه‌ی فصل
۱۲۷	فصل ششم: نیازسنجی آموزشی
۱۲۸	اهمیت و ضرورت نیازسنجی آموزشی
۱۳۰	اصول نیازسنجی
۱۳۱	۱- رعایت ملاک‌های تحقیق
۱۳۱	۲- واقع‌بینی
۱۳۱	۳- جامع‌نگری
۱۳۱	۴- پیوند واقعیت با آرمان
۱۳۲	۵- کفایت و وثاقت اطلاعات
۱۳۲	۶- تناسب با دوره‌ی تحصیلی
۱۳۲	۷- تداوم
۱۳۲	۸- اولویت‌بندی
۱۳۲	الگوهای نیازسنجی
۱۳۳	الف) الگوی کلاسیک
۱۳۳	ب) الگوی استقرایی
۱۳۴	پ) الگوی قیاسی
۱۳۵	متغیرهای لازم در نیازسنجی
۱۳۵	الف) هدف نیازسنجی

۱۳۵	..... (ب) اطلاعات مورد نیاز
۱۳۵	..... (پ) منابع اطلاعات
۱۳۶	..... (ت) روش‌های نیازسنجی
۱۳۶	..... تکنیک‌ها و روش‌های نیازسنجی
۱۳۶	..... (الف) تکنیک دلفی
۱۳۷	..... (ب) تکنیک فیش بول
۱۳۷	..... (پ) تکنیک رویداد مهم یا بحرانی
۱۳۸	..... (ت) تکنیک درخت خطا
۱۳۹	..... (ث) تکنیک بارش مغزی
۱۴۰	..... (ج) تکنیک تستینگ یا آزمون وظایف کلیدی
۱۴۰	..... (چ) روش تجزیه و تحلیل شغل
۱۴۱	..... (ح) تکنیک تل استار
۱۴۱	..... (خ) تکنیک سه بعدی کافکا، کوریکان و جانسون
۱۴۱	..... (د) روش نیازسنجی آموزشی کارکنان (در سطح منطقه)
۱۴۲	..... (ذ) روش نیازسنجی آموزش مبتنی بر نظرخواهی
۱۴۲	..... (ر) الگوی تحلیل وظیفه و الزامات دانشی - مهارتی
۱۴۵	..... خلاصه‌ی فصل

فصل هفتم: تدوین اهداف آموزشی ۱۴۷

۱۴۸	..... تعیین و تعریف هدف
۱۴۹	..... منابع تعیین اهداف
۱۵۲	..... طبقه‌بندی و سطوح اهداف در حیطه‌های یادگیری
۱۵۴	..... (الف) سطوح یادگیری در حیطه‌ی نگرشی
۱۵۵	..... (ب) سطوح یادگیری در حیطه‌ی شناختی
۱۵۷	..... (پ) سطوح یادگیری در حیطه‌ی مهارتی
۱۵۸	..... انواع هدف‌های آموزشی
۱۵۸	..... ۱- هدف‌های کلی
۱۵۹	..... ۲- هدف‌های جزئی
۱۶۰	..... ۳- هدف‌های عینی (رفتاری)

خلاصه‌ی فصل ۱۶۳

فصل هشتم: تعیین استراتژی‌های یادگیری ۱۶۵

روش تدریس ۱۶۶

عوامل مؤثر در انتخاب روش تدریس ۱۶۸

۱- اهداف آموزشی ۱۶۸

۲- محتوای آموزشی ۱۶۸

۳- معلم ۱۶۸

۴- ویژگی‌های فراگیران ۱۶۸

۵- شرایط علمی ۱۶۹

مفهوم روش تدریس ۱۶۹

تعریف روش تدریس ۱۷۰

تعریف روش تدریس فعال ۱۷۱

تعریف روش تدریس غیرفعال ۱۷۱

طبقه‌بندی روش‌های تدریس ۱۷۱

۱- طبقه بندی بر مبنای کنترل و منطق ۱۷۲

۲- طبقه بندی جویس و ویل ۱۷۳

۳- طبقه بندی روشهای تدریس بر مبنای نقش خود ۱۷۶

۴- طبقه بندی روش های آموزشی بر مبنای تعداد فراگیران ۱۷۸

خلاصه‌ی فصل ۱۸۰

فصل نهم: انتخاب محتوا ۱۸۳

مفهوم محتوا ۱۸۴

منابع انتخاب محتوا ۱۸۶

۱- موضوعات درسی مدون ۱۸۶

۲- دانش آموز ۱۸۷

۳- جامعه ۱۸۷

چگونگی انتخاب محتوا ۱۸۷

معیارهای انتخاب محتوا ۱۸۹

۱- میزان علائق، رغبت و توانایی فراگیران ۱۹۰

۱۹۰	۲- اعتبار
۱۹۰	۳- تازگی موضوع
۱۹۰	۴- سودمندی محتوا
۱۹۱	۵- هماهنگی با زمان آموزش
۱۹۱	۶- تناسب با هدف‌های تعیین شده
۱۹۱	۷- ارتباط با زندگی روزمره و تجربیات فراگیران
۱۹۲	۸- ایجاد پایه برای آموزش علمی مداوم و مستمر
۱۹۲	۹- ایجاد فرصت مناسب برای انواع فعالیت‌ها و مهارت‌های یادگیری
۱۹۲	۱۰- کمک به رشد همه جانبه‌ی فرد
۱۹۳	۱۱- توجه کامل به حفظ و اشاعه‌ی میراث فرهنگی و نظام ارزشی
۱۹۳	خلاصه‌ی فصل

فصل دهم: سازمان‌دهی محتوا..... ۱۹۵

۱۹۶	چگونگی سازمان‌دهی محتوا
۱۹۷	شیوه‌های سازمان‌دهی محتوا
۱۹۷	۱- موازی‌سازی رشته‌ها
۱۹۷	۲- سازمان‌دهی چندرشته‌ای
۱۹۸	۳- سازمان‌دهی بین‌رشته‌ای
۱۹۸	۴- سازمان‌دهی فرارشته‌ای
۱۹۹	۵- سازمان‌دهی مارپیچی
۱۹۹	۶- سازمان‌دهی بر اساس ساختار دانش
۲۰۰	۷- سازمان‌دهی بر اساس توالی زمانی
۲۰۱	۸- توسعه‌ی تدریجی محیط اجتماعی
۲۰۱	۹- سازمان‌دهی بر اساس علایق
۲۰۱	۱۰- سازمان‌دهی بر اساس چگونگی یادگیری
۲۰۲	۱۱- سازمان‌دهی به صورت افقی و عمودی
۲۰۳	۱۲- سازمان‌دهی به صورت خطی و پیمانه‌ای
۲۰۵	خلاصه‌ی فصل

فصل یازدهم: اجرای برنامه‌ی درسی..... ۲۰۷

۲۰۸	اهمیت اجرای برنامه‌ی درسی
۲۰۸	آمادگی اجتماعی برای اجرای برنامه‌ی درسی
۲۰۹	الف) آگاهی دادن
۲۰۹	ب) مشارکت بخشیدن
۲۱۰	امکانات اجرای برنامه‌ی درسی
۲۱۰	نیروی انسانی جهت اجرای برنامه‌ی درسی
۲۱۲	معلم و برنامه‌ی درسی
۲۱۲	مدیر و برنامه‌ی درسی
۲۱۳	اولیا و برنامه‌ی درسی
۲۱۴	نظارت بر اجرای صحیح برنامه‌ی درسی
۲۱۴	خلاصه‌ی فصل

فصل دوازدهم: ارزشیابی..... ۲۱۷

۲۱۸	مفهوم ارزشیابی
۲۲۰	انواع ارزشیابی
۲۲۰	ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی
۲۲۰	۱- ارزشیابی اولیه
۲۲۲	۲- ارزشیابی تکوینی
۲۲۳	ارزشیابی پایانی
۲۲۵	۴- ارزشیابی باز
۲۲۶	ارزشیابی توصیفی
۲۲۶	اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
۲۲۷	ارزشیابی از برنامه‌ی درسی
۲۳۱	نکاتی در مورد ارزشیابی از برنامه‌ی درسی:
۲۳۲	الگوهای ارزشیابی
۲۳۲	الف) اسکریون
۲۳۲	ب) استافل بیم
۲۳۳	پ) دسته بندی اریکسون (۱۹۶۷)
۲۳۳	ت) دسته بندی یایهام

۲۳۴	.....	ث) دسته‌بندی هفت‌گانه‌ی مرکز مطالعات ارزیابی دانشگاه کالیفرنیا
۲۳۵	.....	ج) دسته‌بندی ورتن ساندرز (۱۹۸۷)
۲۳۶	.....	چ) دسته‌بندی هاوس (۱۹۸۸)
۲۳۸	.....	خلاصه‌ی فصل
۲۴۰	.....	منابع فارسی
۲۴۲	.....	منابع انگلیسی

پیشگفتار

برنامه‌ریزی به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر در شاخص‌های توسعه، اهمیت فراوان دارد. امروزه کشورهای مختلف برای دستیابی به توسعه، در ابعاد مختلف به برنامه‌ریزی می‌پردازند. آموزش و پرورش نیز برای دستیابی به اهداف خود در زمینه‌های گوناگون به برنامه‌ریزی نیازمند است. نظر به اهمیت آموزش و پرورش در هر کشور و تأثیر آن بر زندگی شهروندان، به جرأت می‌توان گفت، امروزه توجه به امر برنامه‌ریزی در این نهاد، یک ضرورت محسوب می‌شود.

یکی از انواع برنامه‌ریزی در نظام تربیتی، برنامه‌ریزی درسی است. برای همه‌ی افرادی که به نوعی با تربیت انسان‌ها در حوزه‌های مختلف سر و کار دارند، لازم است که با برنامه‌ریزی درسی و فرآیند آن آشنا باشند. این کتاب به‌منظور ارائه‌ی برنامه‌ریزی درسی در آموزش و پرورش تدوین شده و هدف نگارنده بر آن است که برنامه‌ریزی درسی را به شکلی روشن و کاربردی ارائه نماید. مطالعه‌ی این کتاب به افرادی که با نظام تعلیم و تربیت سروکار دارند، پیشنهاد می‌گردد. معلمان، اساتید، دانشجویان رشته‌های تربیتی، مؤلفان کتاب‌های درسی و تولیدکنندگان مواد آموزشی، می‌توانند از این کتاب استفاده کنند.

همچنین بر خود لازم می‌دانم از آقای احسان سپیده‌دم که با این‌جانب در تألیف این کتاب همکاری داشته‌اند، تشکر و قدردانی نمایم.

امید است که این مجموعه، در بهبود کیفی فعالیت‌های تربیتی مؤثر واقع شود؛ و اندیشمندان محترم، ما را از پیشنهادهای خود محروم نسازند.

وبسایت www.dr-hashemi.com جهت ارسال دیدگاه‌ها معرفی می‌شود.

با آرزوی توفیق الهی

سید احمد هاشمی